

Täysistunto

Torstai 24.5.2018 klo 16.02—19.12

7. Lakialoite laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 20/2018 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.52 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen lain sotilasvammalain muuttamisesta. Nyt on käsillä viimeiset hetket laittaa sotaveteraanien palvelut kuntoon. Veteraanien tilanteesta on puhuttu tässäkin salissa jo vuosikymmenten ajan. Poliitikkojen suusta kuulee kauniita sanoja veteraaneista erityisesti itsenäisyyspäivän korvillä, mutta joulun mennessä tuntuu, että heidät on taas unohdettu. Me perussuomalaiset olemme johdonmukaisesti ajaneet veteraanien asiaa. Olemme laatineet lukuisia valtiopäivätoimia, jotka tähtäävät heidän tilanteensa parantamiseen. Nyt käsittelyssä oleva lakialoitteeni on yksi selkeä muutosehdotus, joka läpi menessään parantaisi tuhansien veteraanien arkea.

Aloitteessa ehdotetaan, että kotipalvelut laajennettaisiin koskemaan kaikkia sotiemme veteraaneja. Tarkoitus on tukea kaikkia veteraaneja sekä edistää heidän hyvinvointiaan ja vahvistaa veteraanien arvostusta yhteiskuntamme kunniakansalaisina. Iäkkäille veteraaneille tärkeitä palveluita ovat erityisesti asumiseen, hoitoon, huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, asiointiin sekä jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamiseen tai niissä avustamiseen liittyvät palvelut.

Suomen vuosina 1939—1945 käymissä sodissa palveli noin 700 000 sotilasta. Välittömästi rintamaa tukevissa tehtävissä palveli lisäksi 95 000 naista. Kaatuneiden määrä oli noin 94 000 henkeä, ja pysyvästi vammautui saman verran. Veteraaneja on tänä päivänä elossa enää noin 15 000. Sodissa palvelleiden henkilöiden työ 100-vuotiaan itsenäisen Suomen eteen on korvaamatonta, joten on perusteltua laajentaa sotilasvammalain määrittelemiä etuuksiin oikeutettujen joukkoa kattamaan kaikki Suomen sodissa vuosina 1939—1945 palvelleet henkilöt. Heidän keski-ikänsä on tällä hetkellä noin 93 vuotta, joten heidän asemansa parantamiseksi tehtävillä lakimuutoksilla on kova kiire.

Lisäksi veteraanien määrä vähenee, mutta samanaikaisesti korkean iän seurauksena hoitotarve kasvaa. Tästä johtuen erilaisia tukipalveluita tarvitaan nykyistä enemmän suhteessa veteraanien määrään. Poistuman ja ikääntymisen seurauksena muuttuneen hoitotarpeen johdosta olisi perusteltua järjestää sosiaalihuoltolain mukaiset kotipalvelut kaikille 1939—1945 Suomen sodissa palvelleille henkilöille. Sotaveteraanit ja sotainvalidit on tuotava sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2018 vp

malle viivalle palveluiden osalta. Näin ollen ehdotan lakialoitteessa, että kaikille noina kyseisinä vuosina sodissa palvelulle korvattaisiin sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaiset kotipalvelut.

Arvoisa puhemies! Laitoshoitoa vähennettäessä juuri näiden kotipalvelujen merkitys korostuu entisestään. Sanahelinä ei auta veteraanien arkea. Tarvitaan konkreettisia lakimuutoksia ja rahaa kunniakansalaistemme olojen parantamiseksi. Tämä vaatii toki niitä euroja valtion kassasta, mutta puheiden perusteella luulisi rahojen löytyvän. Jotkut voivat ajatella, että tämä parannus tulisi aivan liian myöhään. Totean, että vielä on jäljellä nämä 15 000 sotiemme veteraania. Heidän kohdallaan lain läpimeno ei todellakaan olisi turha. Tämä on viesti suoraan hallitukselle. — Kiitos.

18.56 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää edustaja Elomaata hyvästä lakialoitteesta. Olemme itse asiassa Elomaan kanssa yhdessä pitäneet tätä asiaa jo vuosia esillä, ja olen tyytyväinen siihen, että nykyisen valtiovarainministeri Petteri Orpon aikana on noudatettu tismalleen sitä yhteistä eduskunnan juhlapäätöstä, niin että määrärahat eivät ole voineet loppua kesken vuoden, eli aina on tehty täydentävä esitys siinä vaiheessa, jos tilanne on näyttänyt siltä, että määrärahat eivät riitä heille, joille tämän päivän lainsäädäntö nämä palvelut on takaamassa.

Mutta olen edustaja Elomaan kanssa täysin samaa mieltä siitä, että nyt on jo korkea aika yhtenäistää sotiemme veteraanien ja sotainvalidien — näiden kaikkien naisten ja miesten, jotka ovat osallistuneet maamme puolustamiseen — saamat hoiva- ja tukipalvelut samalle viivalle. Sotaveteraanien keski-ikä on jo 93 vuotta, mikä jo yksin edellyttää parempia palveluita ja hoivaa. Veteraaneja oli itse asiassa tämän vuoden alussa elossa 14 000 ja nyt enää vajaa 12 000. Heistä sotainvalideja on enää vajaa 2 000.

Kunniakansalaisten keski-ikä on jo 93 vuotta, ja tämä jo ilman esimerkiksi sitä, onko sodassa haavoittunut vai ei, tarkoittaa korkeaa hoivan tarvetta. Veteraanijärjestöt ja veteraanien neuvottelukunta, johon me edustaja Elomaan kanssa kuulumme, molemmat ovat esittäneet, että vuosien 1939—45 sotiin osallistuneille rintamaveteraaneille, joilla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelutunnus tai rintamatunnus, korvattaisiin samanlaiset avopalvelut kuin sotainvalideille sotilasvammalain nojalla. Nuoria Suomen valtio käski, ja nämä nuoret miehet, poikaset, nämä nuoret naiset, monet tyttöset, tottelivat ja lähtivät puolustamaan isänmaata. Isänmaan on kannettava myös heistä vastuu heidän elämänsä ehtoopuolella. Vielä kymmenen vuotta sitten veteraaneja oli keskuudessamme lähes 100 000, vuosi sitten määrä oli 17 000 ja tänään enää 12 000 ja ensi vuonna arvioiden mukaan enää noin puolet tästä eli 6 000. Viimeinen iltahuuto kutsuu kunniakansalaisia.

18.59 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä aloite on erittäin kannatettava ja tärkeä. Meillä on kunniavelka sotiemme veteraaneille. He ovat kaikki tällä hetkellä ikääntyneitä, ja useimmat tarvitsevat jonkinlaista apua riippumatta siitä, vammautuivatko he sodassa. Tähän asiaan tämä aloite pyrkii saamaan aikaan korjauksen. Toivon siis, että eduskunta hoitaa nyt viimeistään tämän asian kuntoon, niin että kaikki veteraanit saavat kotipalvelut jäljellä oleviksi vuosikseen. Tähän subjektiiviseen oikeuteen meillä on oltava varaa.

18.59 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Elomaan laatimassa ja myös muiden perussuomalaisten kansanedustajien allekirjoittamassa lakialoitteessa esitetään kunniavelkamme maksamista vuosina 1939—45 käytyjen sotien veteraaneille järjestämäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2018 vp

lä heille aloitteen toteutuessa sosiaalihuoltolain mukaiset kotipalvelut. Tämä edustaja Elomaan lakialoite on erittäin kannatettava, ja olen tosiaan myös itse sen allekirjoittanut. Perussuomalaiset ovat jo aiemmin ajaneet vahvasti veteraanien asiaa, ja tämä lakialoite on sille työlle jatkoa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa piti erittäin hyvän esittelypuheenvuoron, jolla perusteli lakialoitteen tärkeyttä. Maallemme erittäin raskaat sotavuodet 1939—45 ratkaisivat itsenäisen ja demokraattisen Suomen kohtalon. Elleivät veteraanit olisi antaneet niinä vuosina korvaamatonta panostaan isänmaamme hyväksi, olisi nykymuotoinen Suomi varmasti hyvin erilainen maa asua ja elää. Olisimme joutuneet itäblokkiin tahtomattaan kuuluneiden maiden joukkoon, eikä vapautuminen kommunismin ikeestä olisi tapahtunut vaivattomasti edes Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen. Edellisessä pykälässä käytyyn keskusteluun viitaten esimerkiksi sananvapautemme tila olisi ollut todennäköisesti paljon nykyistä huonompi.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti veteraanien joukko on harventunut hyvin nopeasti ajan kulumisen myötä. Heitä ei ole enää hengissä kuin hieman toistakymmentätuhatta, ja jo viiden vuoden kuluttua veteraanien lukumäärä on enää pieni murto-osa nykyisestä luonnollisen poistuman takia. Kuten edustaja Elomaan lakialoitteessa on todettu, veteraanien ikääntyessä myös heidän hoidontarpeensa kasvaa merkittävästi. Siksi esittämämme kotipalveluiden turvaaminen veteraaneille on välttämätöntä, vaikka se tapahtuukin aivan auttamattoman myöhään. Tällä lakialoitteella onkin kova kiire, ja toivon kaikkien muiden perussuomalaisten tavoin sille ripeää käsittelyä valiokunnassa sekä hyväksymistä täysistunnossa.

19.02 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa, joka on tämän aloitteen tehnyt, on erittäin isänmaallinen ihminen, ja meille perussuomalaiselle puolueelle veteraanit ovat hyvin tärkeitä. Minä haluan kiittää edustaja Elomaata siitä, että hän on tehnyt tämän lakialoitteen, enkä pelkästään tästä lakialoitteesta, vaan hän pitää muutenkin veteraanien asiaa aina esillä. Edustaja Elomaa se on todella sydämenasia, ja se on kaikessa tullut esille, niin kuin meillä muillakin perussuomalaisilla. Tämä on tärkeä aihe ja teema.

Meidän veteraanit aikoinaan tosiaan vuosien 1939 ja 1945 välillä eivät lähteneet sotakarkureiksi jonnekin muualle. He jäivät puolustamaan tätä isänmaata. Sen takia mekin voimme täällä eduskunnassa tänään istua.

Ymmärsin, että tämä aloite pähkinäkuoressa tarkoittaa sitä, että veteraanit siis samalle viivalle vammasta huolimatta ja kaikki tarvittava hoito ja hoiva. Olenko, edustaja Elomaa, ymmärtänyt tämän pähkinäkuoren? [Ritva Elomaa: Aivan oikein!] — Kiitos, tämän halusin varmistaa, koska asiat monta kertaa pitää yksinkertaistaa ja laittaa selkeästi esiin, jotta niitä voi ajaa eteenpäin.

Minä lämpimästi kannatan tätä aloitetta.

19.04 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Tämä on viimeinen hetki maksaa kunniavelka maamme veteraaneille.

Käytännössä tämän lakialoitteen toteutuminen toisi helpotusta vaikeisiin ja taloudellisesti tiukkoihin vanhuuden päiviin sotiemme veteraaneille. Korostan, että riittävä rahoitus ei saa olla kynnyskysymys, se ei saa olla budjettikysymys, sillä olemme tilanteessa, että pian sotaveteraaneja ei enää ole keskuudessamme. Täytyy myös rahoituksen ja budjettikysymysten osalta huomioda tämä täällä jo aiemmin keskusteltu tilanne, jossa veteraanit vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2018 vp

hentyvät nopeaa vauhtia. Tämän myötä myös valtion tähän asti budjettiin veteraaneille sopima rahamäärä laskee myös, eli budjetista myös lähivuosina tulee vapautumaan varoja tämän myötä.

On kuitenkin asioita, joita ei voi rahassa mitata, ja on Suomelle kunnia-asia tarjota ihmisarvoisen elämän puitteet viimeisille elossa oleville sotaveteraaneille.

19.05 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Sotiemme veteraanien keski-ikä on jo niin korkea, että enää me emme voi odotella yhtään, jos heidän eteensä halutaan vielä jotain tehdä. Korulauseista ja lupauksista huolimatta valtiovalta on ollut vuosikaudet aivan liian passiivinen veteraanien hyvinvoinnin edistämisessä. Joka vuosi veteraanit joutuvat tulemaan hattu kourassa Eduskuntatalolle pyytämään lisää rahaa. Näin ei saisi olla. Tämä on aivan järkyttävää, ja tulee häpeän tuntu itselle päättäjänä.

Veteraanien palveluissa on monilla paikkakunnilla paljon parantamisen varaa. Veteraanien palvelujen taso riippuu pitkälti asuinpaikasta, koska kuntien käytännöt vaihtelevat rajusti veteraaneille suunnattujen palvelujen osalta. Osassa kunnista palvelujen tarvetta tullaan arvioimaan kotiin asti, kun taas toisissa vain postitetaan palvelusetelit ja veteraani voi itse miettiä, mitä niillä haluaa tehdä. Veteraanien kotona asumista helpottaviin palveluihin on suunnattu valtion toimesta hieman entistä enemmän rahaa, mikä on tietysti oikeansuuntainen liike. Toisinaan osa tästä määrärahasta jää kunnissa käyttämättä. Veteraanien määrän nopea väheneminen selittää osin tätä ylijäämää, mutta valitettavan usein vajaakäytön taustalla on keho suunnittelu. Veteraanien tilannetta tulisi aina arvioida paikan päällä. Esimerkiksi ruokatoimitusten riittämättömyys on yleinen ongelma. Jos ruoanlaitossa on ongelmia, niin riittääkö esimerkiksi kolmesti viikossa toimitettu ateria? Eihän se riitä. Myös tukien hakemiseen tarvitaan yleisesti apua. Esimerkiksi veteraanilisä jää turhan usein hakematta, vaikka siihen olisi oikeus. Silloin olisi hyvä, jos kotiovelle koputtaisi ammattilainen tarjoamaan apuaan. Osa kunnista pyrkii hoitamaan veteraanien kotona asumista tukevat palvelut kuntoon viimeisen päälle — maksoi, mitä maksoi. Toisaalla taas ei niin piitata.

Arvoisa puhemies! Suurista kaupungeista Turku ja Kuopio ovat kunnostautuneet veteraanien kotipalveluiden järjestäjinä ja hyödyntäneet tähän käyttötarkoitukseen saatavilla olevat lisämäärärahat. On myös monia kuntia, joissa asiat on hoidettu moitteettomasti. Myöskään vapaaehtoistyön arvoa ei voi kyllin kiittää. Ilman sitä veteraanien tilanne olisi vieläkin huonompi. Mielestäni jokaisella kunnalla tulisi olla kattava palvelusuunnitelma kotipalvelujen järjestämiseksi, jotta homma saataisiin toimimaan. Apu ei saa kaatua huonoon hallinnolliseen osaamiseen tai markkinoinnin puutteeseen.

Toisin kuin yleisesti luullaan, Rintamaveteraaniliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto ja Kaatuneitten Omaisten Liitto eivät kylve rahassa, ja valtion tukea tarvitaan. Merkittävä parannus nykytilanteeseen olisi se, että sotaveteraanit saisivat vastaavat etuudet kuin sodassa vammautuneet sotainvalidit. Tämä saattaisi myös kaikki sotiemme veteraanit samalle viivalle. Käytännössä sotainvalidien ja veteraanien terveyserot eivät ole enää suuria. Lakialoitteeni on näin ollen perusteltu yhdenvertaisuuden ja alueellisen tasa-arvon kannalta. Toivon todella, että hallitukselta löytyisi tahtotilaa hoitaa tämä asia kuntoon.

Arvoisa puhemies! Koko eduskunta-aikani, tähän mennessä seitsemän vuotta, kaikkein vaikuttavin hetki on ollut se, kun vuonna 2011 ennen itsenäisyyspäivää tänne marssi melkein sata sotiemme veteraania. Heillä oli mitalit rinnassa — iäkkäitä ihmisiä, iäkkäitä ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2018 vp

teraaneja, monet olivat pyörätuolissa — ja he tulivat näyttäytymään ja ilmoittamaan, että he ovat olemassa ja hengissä ja että, valtio ja päättäjät, oletteko huomanneet. Ja lisärahoitus oli jo silloin tarpeen. Tämä homma on jatkunut samantyyppisenä melkein vuosittain. Tämä veteraaniaasia on perussuomalaisille ollut aina tärkeä. Muistamme jopa Tony Halmeen silloin vuosia sitten ajaneen veteraanien asiaa vahvasti. Henkilökohtaisesti myös itselleni asia on tärkeä, koska isäni oli sodassa ja haavoittui kolme kertaa. Olen näiden asioiden kanssa sikäli ollut aika läheisesti tekemisissä. Isä kuoli jo 1984, ja sekin oli vielä sellainen vuosi, joka näyttäytyi sellaisena vuotena — ja kaikki edelliset vuodet — että jotkut jopa kysyivät, että mitä sinne menitte sotimaan. Elikkä sitä arvostusta eivät veteraanit saaneet, eikä sitä ymmärretty niin vahvasti. Tänä päivänä ymmärretään heidän merkityksensä, mutta tarpeellinen, riittävä rahoitus kuitenkin vielä puuttuu. Toivon, että pikaisesti tulee parannusta tähän hallituksen taholta. Tahtoa varmaan on, mutta sen täytyy vielä konkretisoitua.

Lopuksi kiitän edustaja Mäkelää, edustaja Saviota, edustaja Huhtasaarta ja edustaja Taviota sekä edustaja Heinosta erittäin hyvistä kannatuspuheenvuoroista tämän lain eteenpäinviemiseksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.